

EGY DARAB AZ TÖBB

Brecht: Jó embert keresünk

Új Színház

ALulu címszerepe és egy-két filmszerep óta nem volt oly remek Udvaros Dorottya, mint most, amikor úgy egy, hogy kettő. Sen-Te – az istenek által nagyon keresett, és nagyon nehezen megtalált jó ember: az utcalány –, és Sui-Ta – a jó lélek kényszerűen működésbe hozott rossz énje, a vadkapitalista ijesztő figurájában – a világ gyöngéd, mindenestül odaadó női elemét, és az agresszív, habzsolva uralkodó férfi princípiumot is szimbolizálja. A végzetes hasadtságot, amin emberemlékezet óta

kesergünk, szörnyülködünk, síránkozunk, dühöngünk, törjük a fejünket: az egyik és a másik, az igen és a nem, a jó és a rossz, a rossz és a még rosszabb különbségét, ezt a végső soron mindig nőstény-hím, vagy hím-nőstény viszonylatot. Mind ezt annyi ironikus rációval, amennyit Bertolt Brecht mindegyre bevéselt a létezés követel rovatába, és annyi érzelmes bizakodással, amennyivel

még az ő szőrös szíve is tartozott a közös vircsaftnak. Színész nemigen kívánhat többet az olyasfajta feladatnál, mint amelyet a Jó embert keresünk kínál: felöltöztetni két testet, lemezteleníteni két lelket – vagyis a kettőyet. Udvaros Dorottya részint egy nap-szemüvegre bízta a külső eltérés, a másik fizimiska érzékeltetését – ez a szemüveg olyanannyira jelmez, hogy bizonyára ezt is az összeurópai ruhanyomorúság, vagy épp az elegáns szakadtság öltözékeinek kitalálója, Csík György tervezte –, részint egy „tervezhetetlen”, ám jól kieszelt gyufaszál rágcslásával változtatta át magát fölényes, szűrt hangú férfivá. A fényt és az árnyékot, a két szerep fényjátékát azonban nem a kellékekkel, hanem lénye sugárzásával, tehetsége aprólékosan finom beosztásával varázsolja a színpadra. Sen-Te felhőtlen orcája és Sui-Ta örökösen felleget arca: a jellemek meteorológiája. A jó ember tekintete mindenkit lát; a rossz ember szemüvege vak feketéjével mindenkit néz. Egyszerre látni is, nézni is: túl nehéz lecke az emberfajnak. Udvaros hösnő-jefférfia is belebolondul, beleroppan a kettős életbe – csak hogy ez a roppanás a brechti groteszkum (és programosság) jegyében legalább a se látni, se nézni szintézisével csegett.

A főszereplő hatalmas, szinte kifogyhatatlan energiája ráment arra, hogy összetartsa

énjeit, az összetarthatatlanokat. A központi alak valószínűleg eleve, dramaturgiai al-kalmatlan arra, hogy maga köré szervezze – stílári értelemben – a színre sereglő, minden tekintetben vegyes kompániát. Ács János, a rendező viszont úgy döntött, nem is nagyon igyekszik szigorú rendet teremteni, szilárd szerkezetet kiformálni a darabban, amelyben a moralitás laposan – kétdimenziósan – tiszta, de a cselekmény annál amorfabb. Meghagyta tehát a színműtől valóban nem idegen zsbivásár-jelleget. Menczel Róbert a nézőtérre is kiterjeszkedő díszlete: világvegi placc és közép-európai senkiföldje. Godot is megirigyelhetné, ha nem várnának rá itt túlságosan sokan. Akiiket maga helyett küld (vagy akik hármában ő lennének...), azok nagyon eltévedten bolyonganak a jóemberkeresés rögös ösvényein, rendre elhibázva azt is, milyen ruházatban kellene érkezniök. Schlanger András, Fazekas István és Magyar Attila a diákszínházi pajkosság és a kabaréhumor határán billegetik a három isteni balfácánt. Mimikájukkal, gesztusaikkal ügyesen együtt muzsikálnak a (Paul Dessau zenéjére) Márta István által alaposan szétkálimpált spektakulumban. A színpadi „pincéből” érkező fúrge zongoradallamok vegyessége: akart, mulatságos eklektika, és teret nyit olyan magánszámoknak, mint Csomós Mari (Az anya), vagy Széles László (a fia, azaz a Pilóta) egy-egy zengő epizódja. E leg-hatásosabb jelenetek mesterien ellene dolgoznak a két színész érett és akaratos szerepfomálásának – ugyanakkor a zenei réteg, ím, kipipálva.

Menczel játéktéren úgy perzsvasár, hogy lengyelpiac. S csak azért nem kínai, mert Ács ama félig-meddig kínaiságot, a parabola stílizáltságát száműzte az Új Színház Szecsuanijából (mely épp ezért nem is A szecsuaní jólélek, hanem a Jó embert keresünk). Ide-

genkedett a keleties mozgásrituálétól, a várhatóan felemás hatású kínai színházi hagyományoktól – és főleg a parabolától. Ács esemény-sort játszat, benne emberi történetet, sorsot perget. Nem hűtlen Brechthez, inkább zavaróan sokféleképp hí hozzá. Sen-Te kocsi-trafikja például úgy kereng szemünk előtt, ahogy azt Kurázi mama háborúkon átgörögő legendás árudájától megszoktuk. Udvaros játékában benne sejlik, hogy belőle még Mutter Courage lesz. Sen-Téből-e, vagy Sui-Tából? – azt nem tudni. Udvarosból bizonyosan.

Az eklektika a Nemes Nagy Ágnes fordítását Eörsi István dalszövegei mellett a színészi és rendezői magánpraxis szövegfoszlányaival is ékítő textusból is kitesszik. A színészek egymással rokonságot nem tartó megoldásokkal élnek. Takács Katalin (Háztulajdonosnő) küllemével – öltözékével, mozgásával – is posztmodern jelenség, figuraértelmezéséből is süt a szereptől szellemesen elrugaszzkodó extravagancia. Másfelől meg Koós Olga és Köves Ernő (A szőnyegkereskedő házaspár), Peczkay Endre (Nagypapa), Kristóf Tibor (A vidéki asszony férje) hagyományos kisrealista eszközöket vetnek be. Falvay Klára (A vidéki asszony) talán még a paródiájukat is.

Szarvas József igazán rátermett a vízarus Vang szerepére. Eleinte súlyos drámai hőse tud lenni a valódi mesének, melyben tulajdonképp nem is Godot-ra várnak, hanem Godot vár valakire: a jó emberre. Szarvas meggondolkodtató magándramája az: miért nem órára várnak a három-Godot-ok, miért nem ő a jó ember, miért nem jó ember ő, amikor pedig nem rossz ember? Erre az újszerű értelmezési lehetőségre aztán nem jut figyelem, Vangot elnyeli a zenei és fényeffektusokkal is szabdalt, karakterében gyakorta megmásított előadás, amelyben Papp Zoltántól (Borbély) Lázár Katiig (Özvegyasszony) számos helykereső színész evickél. Tűrhető a tempó, de azért alighanem nekik is van idejük észlelni: ez az este nem a komponáltságé, hanem az ötletességé.

TARJÁN TAMÁS

SZENTEK – BÁBSZÍNPADON

Balla Zsófia: Triangulum
Kecskeméti Ciroka Bábszínház

Szent Miklós csodája
Budapest Bábszínház

Karácsony előtt színházaavatásra invitált az a meghívó, amely, ha szét-hajtogatják, egy épület két oldalát ábrázolja. Az egyik színes – mintha gyerekek színeztek volna ki a kontúrok közötti felületeket –, a másik fekete alapon fehér rajz. Az első kép a már elkészült ház, a második az egy év múlva átadandó színház homlokzatát ábrázolja. S belül az örömhír: a keceméti Ciroka Bábszínház új otthonába költözik, s ebből az alkalomból bemutatja a Triangulum című előadását.

Az épület tulajdonképpen csak egy része a majdani színháznak, ebben vannak a mű-

helyek, a társalgó, a próbahelyiség, a játszóházi szoba s egyéb kiszolgáló részlegek. Egy régi polgárházból – amelyet az elmúlt évtizedekben sok mindennek használtak, például pártirodának is – két fiatal építész, Bozsódi Csaba és Pankotai Gyula tervei alapján alakították ki az üzemépületet, amely a megnyitóra éppen hogy elkészült: a friss festés még itt-ott fogott, délelőtt még, aki nem próbált az együttes tagjai közül, az takarított, rendezkedett, a színészek pedig a bemutató színhelyén is próbálhattak már. A cirokások fáradtságát elnyomta az öröm, hisz az együttes sok-sok viszontagsággal, fenntartó- és játékhely-váltással terhes történetének lezárult egy szakasza, s harminc év után – úgy tűnik – állandó, biztos és a saját elképzelései alapján kialakított otthona lesz a Cirokának. Ezt ma kevés bábszínház mondhatja el magáról. Hogy ez megtörténhet, annak feltétele egyfelől a színházias szívóós, kitartó szervező és kiutalozó